

ANG KINABUHI PAGHUMAN SA KAMATAYON

Ang tanang mga Propheta sa Allah تعالى nag awhag sa ilahang mga katawhan nga mo simba lamang sa isa ka Dios ug nag tudlo usab nga mutuo sa Kinabuhi pag human sa kamatayon.

Masgipasiugda sa mga Propheta ang pagtuo sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon, bisan unsa paman kagamay sa pag duha-duha mahitungod niini isa lamang kana nga pagpahibalo nga walay bili' sa uban nga dili kauban sa pagtuo sa tinuod, ang tanang Propheta sa Allah ﷻ lig-ong nagkahiya sa baroganan nga adunay kalambigit sa Kinabuhi pag human sa Kamatayon --- nga ang gilayuon sa ilang mga kapanahonan mga gatusan ka tuig, ug mao kini ang lig-ong ibidinsya nga ang ilahang tinugdan sa kahibalo mahitungod sa konsipto sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon nga ilahang gi patin-aw ug gi wali susama sa balaang pag patin-aw nga gikan sa nag-inusarang Dios nga mao si Allah ﷻ.

Atuang nasayran nga ang mga laing pagtamay gikan sa mga katawhan labaw na niining giuluhan ug "Ang kinabuhi paghuman sa kamatayon" kay ang uban sa mga Katawhan nagtuo nga kini Imposibling mahitabo', ug sa laktod kini gi giisip nga layo sa kamatuoran.

Piru gawas sa ilahang pagsalikway, ang mga Propheta nag malampuson sa pag paabot niini sa ilahang mga matitud-anong sumusunod ug gidawat kini sa tibuok kinauyokan sa kasing-kasing. Ang tanang mga Propheta samtang sila nag awhag sa pagsimba ug pagtuo sa labawng magmomogna', kining pagtuo ha sa Kinabuhi human sa kamatayon nga siya nag hatag ug ka awhag sa moralidad ug sa mabaruganong pang huna-huna sa tawo. Pananglitan, kung ang mga mag-aampo sa mga dios-dios sa siyudad sa Makkah sa Saudi Arabya Kaniadto nga ning limod sa pagtuo nga adunay Kinabuhi pag human sa Kamatayon, ang Balaang Qur'an nag pa tin-aw sa isa ka mabaruganong ug kasaligan nga pagpamatuod batok sa ilahang naandang sukwahi nga pagtuo kaniadto.

Ug siya nga (tawo) nga naghatag ug panultihon nganhi kanamo, kansang iyahang nakalintan ang kamatuoran sa iyahang Kaugalingong maglalalang, ug siya [tawo] nga nag sulti:

"...Kinsa ang makahatag pag-usab ug kinabuhi niining mga bukoga (mga kalabira) pagkahuman nga kini nadunot ug nadogta ug nahimong abog"? (Qur'an 36:78)

Ang pinakaduol nga kahulugan sa pulong ni Allah تعالى :

Isulti oh (Muhammad): **"Siya ang Allah ang maghatag (pag usab) ug kinabuhi niini nga Siya ang nag mogna' kanila kaniadto pang una! tungod siya ang maalam (nasayod) Sa tanang mga binuhat! Nga siya nag mogna' ug kalayo para kaninyo! (nga inyuhang gigamit sapag haling) nga gikan sa (priskong) punoan sa kahoy ug gikan niini kamo makapasiga. Dili ba siya nga nag mogna' sa mga langit ug sa mga yuta nga adunay gahom sa pagmogna' susama niini? Tinuod gayod, ug siya lamang ang maglalalang ug ang labing nakahibalo. (Qur'an 36:79-81)**

Ug sa isa pa kahigayon, tin-aw nga gipasabot sa Balaang Qur'an nga ang mga tawong walay pagtuo ug pagsalig sa Allah تعالى walay lig-on nga basihan bahin sa ilahang pag salikway nga Adunay kinabuhi Pag human sa Kamatayon. Ang ilahang pagtuo puro mga pangaghap lamang.

"Ug sila nanag sulti, wala nay lain pang kinabuhi pag human sa kamatayon gawas sa amuang kinabuhi niining kalibutana sa pagkakarun; Kami nabuhi, ug kami mamatay, ug wala nay lain pa! gawas sa panahon nga siya maghatag ug katapusan (sa kinabuhi) nganhi kanamo." Sapagkatinuod mahitungod niini, sila walay mga kahibalo; sila nag hatag ug mga pangaghap lamang. (Qur'an 45:24)

Sapagkamatuod ang labawng makagagahom nga si Allah تعالى paga banhawon niya ang tanang mga minatay. Piru, ang makagagahom nga si Allah تعالى adunay tinguha para sa tanan niyang mga binuhat. Adunay ginahing adlaw nga muabot nga ang tanang "MINATAY" paga banhawon pag-usab arun mangatubang kaniya. Kana nga Adlaw mao ang pag sugod sa Kinabuhing walay katapusan, ug mao kana nga adlaw nga ang tagsa-tagsa paga gantihan sa labawng maka gagahom basi sa iyahang mga mayo ug mga dautang binuhatan.

Ang mga pag-pasabot nga gihatag (nag dapit) sa balaang Qur'an bahin sa kahalangdon, sa panginahanglan ug pag baton sa kinabuhi paghuman sa kamatayon nga maoy kinaiya nga gipangita sa moralidad nga kaisipan sa tawo. Kung walay kinabuhi paghuman sa kamatayon, ang pagtuo nga adunay nag isusarang Dios dili halangdon ug ang pagtuo sa labawng Makagagahom dili makatarunganon ug siya lahing klasi sapag ka Dios nga gibuhat ang tawo nga walay tumong ug kasangputan niini. Samtang, sa kasiguradohan, ang labawng makagagahom nga si Allah تعالى hingpit nga makatarunganon. Silotan niya ang tawong manilapason nga mga makasasala, nag patay nga walay hinungdan, nagmugna ug pag daog-daog, garbo, ug mga korakot sa katilingban, ug uban pa.

Nag ulipon sa daghang mga katawhan arun ma angkon lamang ang ilahang kaugalingong tinguha. Tungod sapag baton sa gamayng panahon sa kinabuhi sa tawo niining kalibutana adunay kinutuban (ug mahanaw) ang silot ug ang ganti sa isa ka tawo susama sa iyahang daotan ug maayong binuhatan ug dili posibli niining kalibutana. Ang balaang Qur'an nag patin-aw nga ang adlaw sapag hukom kinahanglan gayod nga muabot ug ang labawng maka gagahom nga si Allah تعالى mag malampuson mahitungod sa kasangputan sa tagsa-tagsa matod sa iyahang listahanan sa ilang mga binuhatan:

Ug sila nga walay mga pagtuo nanag-ingon: Ang oras dili mudangat kanamo. Isulti: Dili! Sapamaagi sa (gahom) sa akung Dios, Kini muabot kaninyo nga adunay kasiguradohan. Siya (si Allah) maoy nasayod sa mga dili makitang butang. Dili maka-iskapo gikan kaniya bisan sa isa ka gamayng timbang sa gamayng butang sa mga Langit ug sa mga Yuta, O sa bisan unsa paman kagamay kaysa niana, O Labawng dako' gawas nga kini naka lista sa matin-aw nga Listahan (Lauh-Al-Mahfuz). Tungod kay iyahang gantihan kadtong mga nagatuo ug nagabuhat sa maayong buhat. Sila mao ang adunay kapasayloanan ug ma abondang panginabuhian. **"Apan sila nga naningkamot batok sa amuang katin-awan, (nag plano nga maghatag ug kapakyasan) sila ang kadtong adunay mahapdos nga silot." (Qur'an 34:3-5)**

Ang adlaw sapag ka banhaw pag-usab maoy isa ka ginahing Adlaw nga ang kinaiya sa labawng makagagahom nga si Allah تعالى makatarunganon ug maloloy-on nga dayag nga imuhang masaksihan. Ihatag niya ang iyahang kalooy sa mga tawong naka tagamtam ug kalisdanan tungod sa ilahang pag-sunod sa matul-id nga dalan nga nag laom sa walay katapusang giya nga ilahang makab-ot. Samtang sa mga tawong nag daog-daog sa grasya sa Dios, (na lumos sa mga kasal-anan ug sa kadautan) nga walay pagtagad para sa kinabuhing walay katapusan, Sila maka angkon sa mahapdos nga kahimtang. Ang Qur'an naghisgot:

"Ang usa ba nga gisaaran Kanamo sa usa ka maayong saad nga ang kalampusan niini iyahang matagamtaman susama sa usa nga gihatagan ug maayong grasya niining Kalibutana ug pagkahuman sa Adlaw nga Pagkabanhaw, siya makauban sa mga I-atubang sa (Kalayo sa Impirno)?" (Qur'an 28:61)

Ang pagtuo (ug pagsalig) sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon wala naghatag lamang sa kasiguraduhan sa kalampusan sa laing kinabuhi kundili ipatigayon lamang ang Kinabuhi niining Kalibutana nga adunay Lunsay nga kalinaw ug kalipay sa pamaagi sapag himog risponsibilidad sa katawhan ug pagka sinsiro, pagkamasulondon sa ilahang mga maayong Buhat.

Pag-sugal, Pag inom (sa makahubog) pag away sa mga nagkadaiyang ka tribuhan o mga Kaliwatan, Pagpangawat ug pagpatay, ang mga una nilang kinaiya sa panahon nga sila walay pagtuo sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon. Piru, sa dihang ilahang gidawat ang Pagtuo ug pagsimba sa nag inusarang Allah تعالى ug pagtuo sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon, sila nanga himong maayo ug madisiplinahong lumoluppyo sa tibuk kalibutan. Ilahang gibiyaaan ang mga daotang bisyo ug mga buhat, nag tinabangay sila sa panahon nga kinahanglan, ug ilahang gi sulbad ang mga dili maayong panagsumpaki oyon sa lagda. Ang pag salikway o walay pagtuo sa Kinabuhi pag human sa Kamatayon nag hamtong ug dili maayong bunga, ug dili lamang sa ulahing mga adlaw kundili niini pong Kalibutana. Ug ang tibuk kalibutan (nasod) nga nag salikway nagbiya sa pagtuo niini, ang tanang klasing kadaotan ug dili maayong buhat mo kaylap sa lugar ug sa katapusan, kini magon-ob. Gihisgutan sa Balaang Qur'an ang makahahadlok nga panghitabo ang pag gon-ob sa sa katawhan ni 'Aad, Thamud, Paraon (Fir'awn), Lot, Noah (Nuwi) sa isa ka masusihong pagpasabot, pagpatin-aw niini arun mahimong pagtulon-an ug pag-pahig-mata sa katawhan sa walay paghatag ug bili sa Kinabuhi pag human sa Kamatayon.

“Ang tribu ni Thamud ug ang katawhan ni 'Aad nag salikway sa (kamatuoran) Qariah (ang makalilisang nga oras sa pag hukom)! Ug mahitungod sa panghitabo sa katawhan ni Thamud; sila gigon-ob sa isa ka makalilisang nga alimpulos nga hangin uban ang makusog nga tingog! Ug mahitungog sa panghitabo sa katawhan ni Aad sila gigon-ob sa isa ka Sarsar Atiyah (makusog kaayong bugnawng hangin nga walay looy-looy!) Nga gipahamtang kanila sa Allah sa pito ka gabii ug walo ka mga adlaw nga Husum (nag sunod-sunod),ug imuhang makita ang mga katawhan nga gipangtumba nga murag mga punoan sa palmera nga nanag bay-ad! Aduna kabay nakita (o Muhammad) sa mga patayng lawas (lama sa mga nangagi) kanila? Ug si Paraon (Fir'awn), ug ang mga kaliwatan nga nauna kaniya, ug ang mga lugar nga gigon-ob (ang lugar sa katawhan ni Lut) nga nag mognag mga dagkong kasaypanan. Ug ilahang gi supak ang tudlo(sa sugo) sa ilahang Dios, maong akua silang gi hampak sa mangil-ad nga silot! Sapagkatinuod, sa dihang ang pagtaas sa tubig nga subra pa sa iyahang kinutoban (dakong baha' ug lunop sa kapanahon ni Nowi), kamo akuang gidala (mga Katawhan nga ningtuo ni Nowi) nga naka sakay sa Barko (Arka) nga binuhat ni Nowi. Nga amuang gitakda kini isip handomanan kaninyo, ug mapamalandungan, ug sa mga maayong igdulongog nga (dalonggan) maka paminaw ug makasabot.” (Qur'an 69:4-12)

Sa makatarunganon, adunay mga pamatuod nga basihan para sapagtuo sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon.

Una, tanan nga mga Propheta sa labawng makagagahon nga Allah تعالى nag awhag sa ilahang mga tagsa-tagsa ka mga katawhan nga mo salig ug magatuo kabahin niini.

Ikaduha, nga bisan hain mang lugara sa katawhan nga nanag salig niing pagtuoha nahimong sumbanan nga malinawong lugar, ug gawasnon sa kadautan ug sakit.

Ikatulo, ang mga panghitabo nag saksi nga kung kining pagtuoha gisalikway sa tanang klasing katawhan o kanasuran nga taliwala sapag balik-balik nga pagpahi-numdom sa mga Propheta, (nga wala sila nagtuo) ang mga katribuhan ang tanang klasi sa katawhan gisilotan sa labawng makagagahom nga si Allah تعالى niini pang kalibutana.

Ikaupat, ang moralidad o dungog,ug ang mabaruganong pang huna-huna sa isa katawo kinaiyadnong nag pamatuod nga adunay Kinabuhi pag kahuman sa Kamatayon.

Ikalima, ang hingpit nga hustisya ug kalooy isip kinaiyadnon sa labawng maka gagahom nga Dios nga si Allah تعالى dili halangdon ug walay ipikto ug dili makatarunganon kung walay pagka banhaw human sa Kamatayon.

Ma halangdon gayod sa isa ka tawo nga makakab-ot o makaangkon sa lunsay nga kahibahu sa Kinabuhi paghuman sa Kamatayon, Tungod kay kini pamaagi sapag pangandam arun atubangon ang Kamatayon nga Kinasing-kasing.

“Ang tanang adunay kinabuhi maka tagamtam gayud sa Kamatayon ” Qur'an 29:57

Kini muabot sa bisan kinsa sa isa ka higayon nga walay nasayod ug nahibalo gawas lamang sa Labawng mag bubuhat Allah تعالى. Mao nga halangdon gayod sa isa ka tawo nga mag buhat sa tanang mga kaayohan Ug sapag pangayo ug kapasayluan sa Allah تعالى.

Para sa karagdagang kaalaman ay makigpag-ugnayan lamang sa amin:

LUZON	VISAYAS	MINDANAO
Abdulqader Bongcoles +63 969 124 6035	Abdul Rashid Favre +63 915 902 6893	Rasheed Nantiza +63 956 162 9161
Darwin Andaya +63 927 041 7590	Yusuf Ortiz +63 908 599 0832	Abdullah Bael +63 914 119 5602
Harun Caparino +63 951 327 6151	Rashid Indanan +63 933 853 6030	Oliver S. Jandayan +63 906 882 4040
	Abdulmalik Avenido +63 967 012 5144	Abrahim Datumanong +63 905 937 3347
	Ismael Cochero +63 939 413 7268	Abdulahakim Omalay +63 910 107 1895
	Abu Zainah +63 928 357 7472	
	Khalid Asmad +63 997 451 8020	
	Adela M. Doble +63 967 012 5144	
	Ayah Carreon +63 927 386 7363	
	Ismael Espanol +63 919 422 1072	

مرکز تفقه

ANG KINABUHI PAGHUMAN SA KAMATAYON

Gihudad sa Binisaya ni Ustadh:

Ronald “Muhammad Abubakar” A. Filosofo
Nakahuman sa Almaarif Educational Center Baguio City Batch 21

Ug gi tama kini ni Sheikh:

Joraidz Abdul Aziz L. Esnain
Graduate of Islamic Law Shariah
Al-Imam Mohammad Bin Saud Islamic University Riyadh Ksa

Ug Ustadh:

Ahmad C. Tarusan
Graduate of Islamic Law Shariah
Jamiatul Muslim Mindanao Matampay Marawi City

Ug Brother:

Abdul Kareem Dofredo

Ustadh Ebrahim Datumanong
MUSLIM PROPAGATOR